

Українська мова

5 клас

Сьогодні
21.03.2024

Урок
№106

Прохання, умовляння, благання, клянчення, пропозиція

Мета: продовжувати характеризувати жанри мовлення, пояснити головну функцію прохання, умовляння, благання, клянчення та пропозиції; вчити учнів відокремлювати ці жанри та доречно використовувати; розвивати спостережливість, уміння виділяти головне, пам'ять, увагу, мислення й мовлення, уточнювати й збагачувати словниковий запас учнів.

Сьогодні
21.03.2024

Організація класу

Добрий день вам, любі діти,
Хочу я вам побажати
Всі знання із апетитом
На уроці поглинати.
А щоб ці знання і вміння
Вам не стали тягарем,
Побажаю всім терпіння
І старання.
Тож почнем!

Сьогодні
21.03.2024

Психологічна настанова – «Золота рибка»

Загадайте бажання на урок. Золота рибка виконає всі ваші бажання. За допомогою цієї золотої рибки нас будуть на уроці супроводжувати успіх та вдача!

Сьогодні
21.03.2024

Перевірка домашнього завдання

Сьогодні
21.03.2024

Запишіть сьогоднішню дату

Класна робота

Сьогодні
21.03.2024

Слово дня

запевнити

Який зміст ви вкладаєте у слово «гідність»? Які дії, вчинки, звички свідчать про гідну поведінку людини? Назвіть літературного чи казкового героя, який поводить себе гідно.

Визначте, до якої групи слів за значенням належать іменники «прохання», «умовляння», «благання», «клянчення», «пропозиція». Що в них спільного і чим ці слова різняться? До якої дії не вдається людина, що має гідність? Розгляньте таблицю. Доберіть до кожного жанру визначення його змісту. Яке значення для прохання має вміння запевнити?

№ п/п	Жанри мовлення	Визначення
1	Прохання	Наполегливе, невідступне, ласкаве прохання.
2	Умовляння	Настирливе й жалібне прохання, домагання, випрошування чого-небудь у когось.
3	Благання	Ввічливе звертання до кого-небудь з метою домогтися чогось, спонукати кого-небудь зробити, виконати щось.
4	Клянчення	Те, що пропонується чий-небудь увазі, виноситься на обговорення, розгляд.
5	Пропозиція	Намагання переконати кого-небудь, схиляючи до певної дії, вчинку.

1. Мамо, купи мені цю іграшку, купи, купи, купи, купи!!! У Вероніки є точнісінько така, і я хочу! Купи-и-и-и!!! 2. Дідусю, благаю, візьми мене з собою в похід на Говерлу! Я ще там ніколи не був! 3. Тату, можна я не буду пристібатися паском безпеки?! Я ж не маленький! Ну дозволь! Дозволь! Глянь, не всі навіть дорослі пристебнуті! 4. «Дмитрику, цього року так рясно вродили в нашому садку яблука! Допоможи мені зібрати врожай! Мені самій не впоратися!» – мовила бабуся. 5. Ти маєш хист і бажання малювати, Софійко, а спробуй створити власний мультфільм!

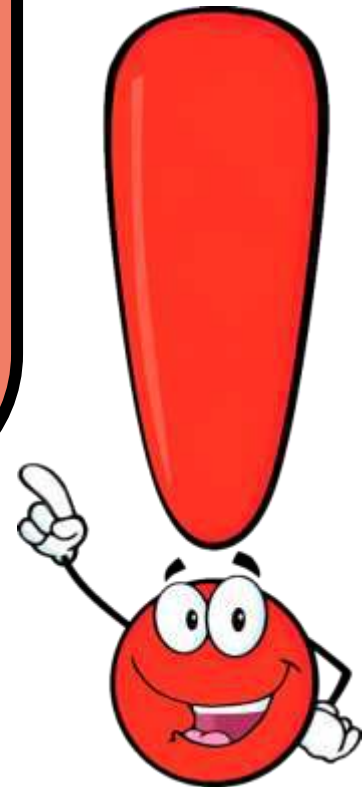

- Визначте комунікативний намір мовців (прохання, умовляння, благаання, клянчення чи пропозицію). Обґрунтуйте свій вибір.
- На яке прохання ви б відгукнулися?
- Хто з мовців найкраще обґрунтував свої бажання?

Розрізняйте слова «*прош́у*» і «*про́шу*». **Прош́у** (що роблю?) – це форма першої особи однини дієслова «просити» (звертатися з проханням до кого-небудь, домагатися чогось; спонукати кого-небудь зробити, виконати щось). **Про́шу** – етикетне слово, що виконує ту ж саму функцію, що й «будь ласка», а саме – чемне звертання під час прохання або згоди на що-небудь.

Наприклад: 1. Уклінно прош́у вашої підтримки. 2. У відповідь на «Дякую!» ми говоримо «Про́шу!».

Люди часто перебувають у ситуаціях, коли необхідно звернутися до когось за допомогою, підтримкою. Це добра ознака, що є живий відгук, співчуття, готовність допомогти. Людина, яка відгукнулася і допомогла, відчуває моральне задоволення. Так складаються між людьми добрі стосунки.

Як правильно
звернутися з проханням?

1. Звертайтеся на ім'я (чи ім'я й по батькові) до людини, яку просите про послугу.

2. Запитайте, чи зручно людині в цей час спілкуватися з вами.

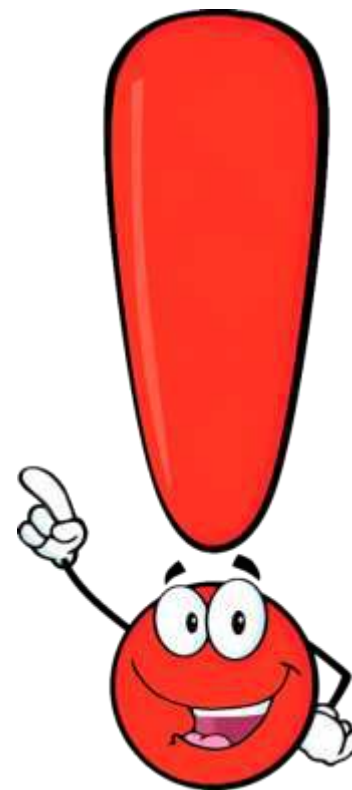
Удаючись до цього жанру, важливо не втратити людської гідності, зберегти добрі стосунки.

3. Чітко й коротко викладіть суть прохання. Поясніть, чому це важливо.

4. Оберіть правильну тональність: не говоріть зверхньо, упесливо...

Важливі поради:

1. Не перекладайте проблеми, з якими ви можете впоратися самі, на інших людей.
2. Результат залежатиме від чіткості ваших пояснень і ввічливості.
3. Не сподівайтесь, що ваші прохання завжди і всі задовольнятимуть.
4. У разі негативної відповіді на прохання поведьте себе гідно, не вдавайтеся до погроз, істерик, шантажу, клянчення.
5. Слідкуйте за своїм мовленням, дбайте про його чистоту й красу.

Сьогодні
21.03.2024

Вправа 505. Об'єднайтеся в пари. Уважно вивчіть таблицю й поради. Оберіть для себе ролі й відповідно до них напишіть діалог, в основі якого – прохання

1. Онук / онучка звертається з проханням до бабусі / дідуся.
2. Незнайомий чоловік/жінка звертається з проханням до перехожого.
3. Міський голова звертається з проханням до містян.
4. Тренер / тренерка звертається з пропозицією до дітей.

Сьогодні
21.03.2024

Вправа «Крісло автора»

КРИСЛО АВТОРА

- Така тепла весна, а як воно навколо? – спитала вона.
- Як це? – не зрозумів Артем.
- Розкажи, як воно тут, коли весна? Я ще не зовсім знаю цей двір.
- Та як, як... Хіба сама не бачиш? – знову буркнув.
- Не бачу... – промовила, винувато всміхнувшись і дивлячись кудись повз нього.
- Вибач, – сказав ледь чутно.
- Нічого... ти ж не знав, – відказала просто й знову всміхнулася (О. Сайко).

- Охарактеризуйте мовців.
- Як би ви відреагували на прохання дівчинки з порушенням зору?
- Які жанри використали співрозмовники?
- Висловіть припущення, за якої умови Артемові не довелося б просити вибачення.
- Перебудуйте діалог так, ніби ви – один/одна з учасників його.

Сьогодні
21.03.2024

Вправа 507. Об'єднайтеся у групи. За відведений час пригадайте якомога більше казкових / літературних персонажів, що зверталися до когось із проханням. Запишіть, як вони це робили. Що ви їм порадили б?

Що ви хотіли б обговорити додатково? Які ідеї виникали у вас упродовж уроку? Якщо успіхи навіть незначні, похваліть себе.

Сьогодні
21.03.2024

Домашнє завдання

**Вправа 466 – І завдання
письмово, теорет. матеріал
вивчити на сторінці 198-199.**

Роботу надіслати на освітню
платформу Х'ЮМЕН або
електронну адресу:

altinbaeva.l.m@gmail.com

ХАЙ ЩАСТИТЬ!

Сьогодні
21.03.2024

Рефлексія «Яблучний настрій». Обери емотикон, який відповідає твоєму настрою в кінці уроку

Було складно та
нічого не зрозуміло

Більше сміху ніж навчання

Чекаю наступний урок